

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

NGUYỄN CẢNH TÙNG

**ĐÁNH GIÁ ẢNH HƯỞNG CỦA CÔNG TÁC DÒN ĐIỀN
ĐỔI THỬA ĐẾN SỬ DỤNG ĐẤT CỦA HỘ NÔNG DÂN
HUYỆN THANH THỦY, TỈNH PHÚ THỌ
GIAI ĐOẠN 2005 - 2010**

Chuyên ngành : Quản lý đất đai

Mã số : 60 62 16

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC NÔNG NGHIỆP

**NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC
TS. VŨ THỊ THANH THỦY**

Thái Nguyên – 2012

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa từng được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

Tôi xin cam đoan các thông tin trích dẫn trong luận văn đều đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Tác giả luận văn

Nguyễn Cảnh Tùng

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt quá trình học tập và thực hiện đề tài, tôi đã nhận đ-ợc sự giúp đỡ, những ý kiến đóng góp, chỉ bảo quý báu của các thầy giáo, cô giáo Khoa Quản lý Đào tạo Sau Đại học, Khoa Tài nguyên và Môi tr-ờng - Tr-ờng Đại học Nông Lâm Thái Nguyên.

Để có đ-ợc kết quả nghiên cứu này, ngoài sự cố gắng và nỗ lực của bản thân, tôi còn nhận đ-ợc sự h-ớng dẫn chu đáo, tận tình của cô giáo TS. Vũ Thị Thanh Thuỷ là ng-ời đã h-ớng dẫn cho tôi thực hiện những định h-ớng của đề tài và hoàn thiện luận văn này.

Trong thời gian nghiên cứu đề tài, tôi đã nhận đ-ợc sự giúp đỡ, tạo điều kiện của UBND xã Tu Vũ, UBND xã Xuân Lộc, UBND huyện Thanh Thuỷ, Phòng Tài nguyên và Môi tr-ờng, Phòng Thống kê huyện, Phòng Nông nghiệp và phát triển nông nghiệp, các phòng ban và nhân dân các xã của huyện Thanh Thuỷ; các anh chị em và bạn bè đồng nghiệp; sự động viên, tạo mọi điều kiện về vật chất, tinh thần của gia đình và ng-ời thân.

Với tấm lòng biết ơn, tôi xin chân thành cảm ơn mọi sự giúp đỡ quý báu đó!

Tác giả luận văn

Nguyễn Cảnh Tùng

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	vii
DANH MỤC CÁC BẢNG	viii
DANH MỤC CÁC HÌNH	ix
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu của đề tài	3
2.1. Mục tiêu tổng quát	3
2.2. Mục tiêu cụ thể	3
3. Ý nghĩa của đề tài	3
Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Chính sách quản lý và sử dụng đất nông nghiệp qua các thời kỳ	4
1.1.1. Giai đoạn 1945-1981	4
1.1.2. Giai đoạn 1981-1988	5
1.1.3. Sự phát triển của quản lý ruộng đất sau đổi mới.	6
1.2. Tổng quan về dồn điền đổi thửa	7
1.2.1. Vấn đề manh mún đất đai	7
1.2.2. Tình hình nghiên cứu ở nước ngoài	9
1.2.3. Tình hình nghiên cứu dồn điền đổi thửa ở Việt Nam	12
1.2.3.1. Nguyên nhân tiến hành dồn điền đổi thửa	12
1.2.3.2. Thực trạng về manh mún ruộng đất tại Đồng bằng sông Hồng.....	15
1.2.3.3 Những hạn chế của tình trạng manh mún ruộng đất đối với sản xuất nông nghiệp và quản lý Nhà nước về đất đai ở địa phương	17
1.2.3.4. Cơ sở thực tiễn của việc dồn điền đổi thửa	18
1.2.3.5. Tình hình dồn điền đổi thửa ở một số tỉnh	20

1.2.3.6. Những công tác đạt được trong quản lý Nhà nước về đất đai và sản xuất nông nghiệp sau dồn điền đổi thửa	22
1.3. Các nhân tố ảnh hưởng đến sử dụng đất nông nghiệp	24
1.3.1. Nhóm các yếu tố về điều kiện tự nhiên.....	24
1.3.2. Nhóm các yếu tố kinh tế - xã hội	25
Chương 2: NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	27
2.1. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu	27
2.2. Nội dung nghiên cứu	27
2.2.1. Điều kiện tự nhiên- kinh tế xã hội huyện Thanh Thủy	27
2.2.2. Tình hình quản lý đất đai và hiện trạng sử dụng đất của huyện Thanh Thủy ..	27
2.2.3. Thực trạng và quá trình dồn điền đổi thửa huyện Thanh Thủy	27
2.2.4. Ảnh hưởng của công tác dồn điền đổi thửa đến sử dụng đất canh tác trên địa bàn nghiên cứu	27
2.2.5. Đánh giá hiệu quả sử dụng đất trước và sau khi thực dồn điền đổi thửa trên cơ sở các chỉ tiêu về kinh tế, xã hội và môi trường.	28
2.2.6. Đề xuất các giải pháp thực hiện	28
2.3. Phương pháp nghiên cứu	28
2.3.1. Phương pháp chọn điểm để nghiên cứu.....	28
2.3.2. Phương pháp thu thập thông tin	28
2.3.3. Phương pháp xử lý số liệu.....	29
2.3.4. Phương pháp xác định hệ thống chỉ tiêu đánh giá hiệu quả sử dụng đất sản xuất nông nghiệp.....	29
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	31
3.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội huyện Thanh Thủy	31
3.1.1. Điều kiện tự nhiên	31
3.1.1.1. Vị trí địa lý	31
3.1.1.2. Địa hình, địa mạo	31
3.1.1.3. Khí hậu	32
3.1.1.4. Các nguồn tài nguyên.....	33
3.1.2. Điều kiện kinh tế - xã hội.....	37

3.1.2.1. Tăng trưởng kinh tế.....	37
3.1.2.2. Chuyển dịch cơ cấu kinh tế.....	38
3.1.2.3. Thực trạng phát triển các ngành kinh tế.....	38
3.1.2.4. Cơ sở hạ tầng.....	42
3.1.2.5 Văn hoá - xã hội	43
3.1.2.6. Đánh giá chung về kinh tế - xã hội	44
3.2. Tình hình quản lý đất đai và hiện trạng sử dụng đất của huyện Thanh Thủy.	45
3.2.1. Tình hình quản lý đất đai	45
3.2.2. Hiện trạng sử dụng đất năm 2010	45
3.3. Thực trạng và quá trình dồn điền đổi thửa huyện Thanh Thủy	49
3.3.1. Cơ sở pháp lý của việc dồn điền đổi thửa	49
3.3.2. Tổ chức thực hiện công tác dồn điền đổi thửa	50
3.3.3. Kết quả thực hiện dồn đổi ruộng đất ở huyện Thanh Thủy	54
3.3.3.1. Tình hình chung trong toàn huyện	54
3.3.3.2. Tình hình thực hiện dồn đổi ruộng đất tại các xã nghiên cứu.....	56
3.4. Ảnh hưởng của công tác DĐĐT đến sản xuất nông nghiệp	57
3.4.1. Sự thay đổi về các loại hình sử dụng đất	57
3.4.2. Ảnh hưởng của công tác DĐĐT đến diện tích, năng suất, sản lượng một số cây trồng chính trước và sau DĐĐT	60
3.4.3. Ảnh hưởng của công tác DĐĐT đến hệ thống giao thông, thuỷ lợi nội đồng.....	62
3.4.4. Một số kiểu sử dụng đất trước và sau chuyển đổi ruộng đất	64
3.4.5. Ảnh hưởng của công tác DĐĐT đến việc cơ giới hoá trong sản xuất nông nghiệp.....	64
3.4.6. Ảnh hưởng của DĐĐT đến việc hình thành các trang trại sản xuất nông nghiệp.....	65
3.4.7. Ảnh hưởng của DĐĐT đến việc quản lý và sử dụng đất công ích ...	68
3.5. Đánh giá hiệu quả sử dụng đất sản xuất nông nghiệp trước và sau khi thực hiện dồn điền đổi thửa.....	69

3.5.1. Hiệu quả kinh tế một số cây trồng chính của 2 xã nghiên cứu trước và sau DĐĐT	69
3.5.2. Đánh giá hiệu quả sử dụng đất sản xuất nông nghiệp của 2 xã nghiên cứu trước và sau DĐĐT	71
3.5.3. Dồn đổi ruộng đất góp phần làm nâng cao hiệu quả xã hội.....	74
3.5.4. Dồn đổi ruộng đất góp phần bảo vệ môi trường.....	76
3.5.5. Phản ứng của nông dân đối với việc thực hiện chính sách DĐĐT ...	77
3.6. Đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng đất của nông hộ sau khi thực hiện chính sách dồn điền đổi thửa	80
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	82
1. Kết luận	82
2. Kiến nghị.....	83
TÀI LIỆU THAM KHẢO	84

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

CHN	: Cây hàng năm
CLN	: Cây lâu năm
ĐĐĐT	: Đồn điền đổi thửa
DT	: Diện tích
ĐBSH	: Đồng bằng sông Hồng
GO	: Giá trị sản xuất
HTX	: Hợp tác xã
IC	: Chi phí trung gian
LĐ	: Lao động
LM	: Lúa mùa
LX	: Lúa xuân
LUT	: Loại hình sử dụng đất
MI	: Thu nhập hỗn hợp
NN	: Nông nghiệp
NTTS	: Nuôi trồng thủy sản
SL	: Sản lượng
TBKT	: Tiến bộ kỹ thuật
TCTK	: Tổng cục thống kê
UBND	: Ủy ban nhân dân
VA	: Giá trị gia tăng
XHCN	: Xã hội chủ nghĩa

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1: Mức độ manh mún ruộng đất ở các vùng trong cả nước	14
Bảng 1.2: Số hộ sử dụng đất sản xuất nông nghiệp phân theo quy mô sử dụng của một số tỉnh thuộc vùng ĐBSH	15
Bảng 1.3: Mức độ manh mún ruộng đất ở một số tỉnh vùng ĐBSH.....	16
Bảng 1.4: Đặc điểm manh mún ruộng đất của các kiểu hộ	17
Bảng 1.5: Tình hình chuyển đổi ruộng đất ở một số địa phương.....	22
Bảng 3.1: Cơ cấu kinh tế huyện Thanh Thủy giai đoạn 2005 – 2010.....	38
Bảng 3.2: Diện tích, năng suất, sản lượng của một số loại cây trồng chính của huyện Thanh Thủy, giai đoạn 2005 – 2010.....	39
Bảng 3.3: Kết quả sản xuất, chăn nuôi qua các năm từ 2005 – 2010	40
Bảng 3.4: Hiện trạng sử dụng đất huyện Thanh Thủy năm 2010	46
Bảng 3.5: Diện tích, cơ cấu đất nông nghiệp năm 2010.....	47
Bảng 3.6: Thực trạng ruộng đất nông nghiệp huyện Thanh Thủy trước và sau dồn điền đổi thửa	55
Bảng 3.7: Thực trạng ruộng đất nông nghiệp của 2 xã điều tra trước và sau khi dồn điền đổi thửa	56
Bảng 3.8: Quy mô, diện tích đất sản xuất nông nghiệp trước và sau ĐĐT.....	60
Bảng 3.9: Diện tích, năng suất, sản lượng một số cây trồng chính trước và sau ĐĐT	61
Bảng 3.10: Diện tích đất giao thông, thủy lợi trước và sau ĐĐT	62
Bảng 3.11: Diện tích đất sản xuất nông nghiệp được tưới, tiêu trước và sau dồn điền đổi thửa	64
Bảng 3.12: Một số kiểu sử dụng đất chính trước và sau ĐĐT	65
Bảng 3.13: Sự thay đổi vật tư và các thiết bị phục vụ sản xuất sau khi dồn điền đổi thửa	66
Bảng 3.14: Số trang trại sản xuất nông nghiệp sau chuyển đổi ruộng đất...	67
Bảng 3.15: Giá thuê đất công ích thực tế trước và sau dồn điền đổi thửa ..	69
Bảng 3.16: Hiệu quả kinh tế sử dụng đất một số cây trồng chính của hai xã nghiên cứu	71
Bảng 3.17: Hiệu quả kinh tế sử dụng đất nông nghiệp tại 2 xã điều tra	74
Bảng 3.18: Hiệu quả xã hội của các LUT	76
Bảng 3.19: Hiệu quả môi trường của các LUT	78
Bảng 3.20: Kết quả phỏng vấn nông hộ sau dồn điền đổi thửa.....	79

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 3.1: Biểu đồ cơ cấu kinh tế năm 2010.....	38
Hình 3.2: Biểu đồ cơ cấu các loại đất năm 2010	47
Hình 3.3: Đồng đất huyện Thanh Thủy sau khi đã DĐĐT	54
Hình 3.4: Chuyên đổi đất lúa kém hiệu quả sang nuôi trồng thủy sản tại xã Xuân Lộc	58
Hình 3.5: Nghiệm thu các ao ở thực địa	59
Hình 3.6: Hệ thống giao thông, thủy lợi nội đồng sau DĐĐT.....	62
Hình 3.7: Trang trại chăn nuôi lợn của gia đình ông Nguyễn Văn Thanh (khu 2 xã Tu Vũ).....	66
Hình 3.8: Trang trại nuôi trồng thủy sản của gia đình ông Đỗ Văn Quân (khu 8 xã Xuân Lộc)	67
Hình 3.9: Biểu đồ so sánh giá thuê đất công ích bình quân trước và sau dồn điền đổi thửa.....	68